

Webinar afholdt den 27. november

Indledning ved Sheila Dyhr

Rigtig hjertelig velkommen til dette webinar, vores tredje her i nævnenes hus, hvor vi med afsæt i nævnenes praksis tager forskellige emner op. Emnerne er særligt målrettede sagerne ude i kommunerne. I er jo første instans på rigtig mange af de sager, vi ser i vores rekursnævn, som f.eks. planklagenævnet og miljø- og fødevareklagenævnet.

Vi prøver at holde os inde for nogle temaer og emner, som hænger sammen. Så hvor det første gang handlede om planretlige emner, anden gang handlede om planvedtagelser og miljøvurdering, så handler det her tredje gang om naturbeskyttelsesloven.

Vi optager selvfølgelig webinarerne, så man kan se dem igen senere efter behov. Det er jo muligt for jer undervejs at stille spørgsmål. Spørg endelig undervejs. Der er en spørgefunktion oppe i højre hjørne på jeres skærm, som I kan bruge til formålet.

Så er vi efter bedste evne forsøget at håndtere flest muligt af jeres spørgsmål. Lige en indledende rammesætning, inden vi for alvor går i gang. Vores sager afgøres af uafhængige domstolsligende nævn, og vi i nævnenes hus er alene sekretariat for nævnene.

Vi kan derfor ikke gå ind i konkrete sager eller konkrete spørgsmål på sagerne, men vi kan alene tale om den generelle praksis på områderne. Det vil vi til gengæld rigtig gerne. Vi har taget det her initiativ til en webinarække, fordi vi er meget opmærksomme på, at vi indgår i et samspil med jer ude i førsteinstanserne.

Ikke et samspil, hvor vi drøfter de konkrete sager. De afgøres ud fra en rent rettelig vurdering af de uafhængige nævn. Her bliver der ikke taget særlige hensyn, hverken til førsteinstanser eller til sagens parter.

Der bliver alene lagt væk på, hvad der rent retteligt er det rigtige resultat efter nævnets. Men en sag får først sin endelige afslutning, når den enten er afgjort af jer ude i førsteinstans uden påklage, eller når der klages først, når nævnet har truffet afgørelse.

Og i tilfælde af hjemmevisning, så endda først, når sagen har været en tur gennem sagsmøllen igen. Som samfund har vi en interesse i, at sagerne behandles og finder sit endeligt så smidigt som muligt.

Og vi er her sammen med jer og efter os domstolene, en samlet myndighedskæde, hvor vi i fællesskab skal have det til at fungere så godt som overhovedet muligt. I sidder med sager ude i førsteinstanserne, hvor der typisk er parter med noget i klemme.

Og også parter, der ofte har modsatrettet interesser. Parter, der også er klar til at udfordre forvaltningen af området og de afgørelser, der træffes. Vi vil til enhver tid holde fast i, at det sidste er godt.

Det er et sundhedstegn i en retsstat, at borgere og virksomheder har mod til at udfordre myndigheder og det monopol, som der er til at træffe afgørelse. Det er så også her, hvor nævnene og vi i nævnens hus leverer vores bidrag til samfundet ved at se på de sager, når der klages.

Vi ved også, at de sager, I sidder med, de kan være vanskelige. Og vi ved, at jer, navnlig jer i kommunerne, som har en meget direkte kontakt til aktørerne i sagerne, og som også har byrådspolitikere tæt på, som har en helt legitim ret til at have en holdning omkring sagerne, har nogle helt særlige rammevilkår omkring jeres sagsbehandling.

Det er et lidt andet sagsbrug herinde hos os, når der klages, for her kommer sagerne ind i et meget stringent retligt setup, hvor de bedømmes juridisk. De vanskelige sager og det krydspres, som I indimellem må opleve ude i første instansen, ændrer ikke på, at hjemmevisningsprocenten er en anelsehøj.

Den er på 25 procent. Og vi vil gerne her undersvare, at nævnene har ikke noget mål om at hjemmevise sager. Nævnene påser, at den til enhver tid gældende regulering er overholdt. Nævnene hjemmeviser de sager, hvor de vurderer, at det rent retligt er det rigtige resultat.

Det indblik og de erfaringer, som vi har samlet op i forbindelse med sagsbehandlingen for nævnene, det vil vi gerne stille til rådighed for jer, så I også kan trække på den viden, og måske derved få færre sager som påklages, og forhåbentlig måske endda også få færre sager hjemmevist.

Når vi har den tilgang, så skyldes det, at klager og navnlig, når der hjemmevises, det sætter en udvikling i stå, i hvert fald på pause. Virksomheder, der ikke kan komme videre med at udvikle sig, borgere, hvis liv, der gribes ind i, og kommuner, der fx ikke kan komme videre med en lokalplanlægning osv.

Samfundet kan selvfølgelig ikke acceptere afgørelser, som ikke lever op til lovgivningens krav, men der er heller ikke nogen, der er tjent med, at tingene går unødigt i stå. Og det er her, at vi er meget opmærksomme på, at vi indgår i en samlet myndighedskred sammen med jer.

Og det er også årsagen til, at vi har afsat både tid og ressourcer til de her webinarer. Vi håber, at I fortsat vil tage rigtig godt imod dem, og at I vil tage imod dem i den ånd, som de har tiltænkt.

Med disse indledende ord og lidt om årsagerne til, at vi vælger at afholde webinarer, vil jeg blot sige endnu en gang velkommen til jer derude. Nu vil jeg overlade ordet og pladsen her til nogle af mine dygtige kolleger, som skal tage igennem dagens tre oplæg.

Og altså som nævnt med mulighed for at stille spørgsmål undervejs. Det er væsentligt med de her spørgsmål undervejs, det har jeg vist fået sagt, men nu gentager jeg det

lige, for det giver os de bedste muligheder for at afvikle så mange af dem som overhovedet muligt.

Vær gerne opmærksom på, at såfremt spørgsmålene ikke kan besvares inden for rammerne af nævnets virke, så vil de blive sprunget over. Først så vil stedfortræder Jette Ringsted-Urenholt og Claus Meinby Lund fortælle nærmere om de formelle kriterier for behandling af en klage.

Dernæst så har vi igen stedfortræder Claus Meinby Lund og sagsbehandler Pernille Hall Pedersen, der vil fortælle om tendenser og opmærksomhedspunkter i forhold til sager, som afgøres på baggrund af et skøn på området for beskyttelseslinjer.

Og slutligt møder vi stedfortræder Rasmus Klim Christensen og sagsbehandler Christina Baadsgaard Sørensen, der vil fortælle om dispensationsgrunde i forhold til Naturbeskyttelseslovens paragraf 3. Tag godt imod dem og rigtig god fornøjelse til jer.

[Skovloven og Køstbeskyttelsesloven](#) ved Claus Meinby Lund og sagsbehandler Pernille Hall Pedersen

Skovloven og Køstbeskyttelsesloven. Ja. Og Claus og jeg, vi har her indledningsvis valgt at bruge lidt tid på afvisningssagerne. Vi har et ønske om at reducere den tid, vi bruger på afvisningssagerne, i det den tid jo kan bruges bedre på de sager, som rent faktisk er realitetsbehandles.

Vi har kigget ned i tallene, og størstedelen af klagesagerne, de afvises på klageberettigelse. Og det vil jeg sige noget om. Og dernæst kommer kompetence, som Claus vil sige noget om. Og vi har færrest afvisningssager vedrørende klagefrist, hvorfor vi kommer ind på det i dag.

Og som før sagt, så hvis der opstår spørgsmål, så er I velkommen til at sende dem ind løbende, og så vil vi se afslutningsvis, hvor mange vi kan nå. Men vedrørende klageberettigelse. Klageberettigelse.

Så følger det jo af en række lov på naturområdet, at klageberettighed, det er en vær eller en forening, der har en væsentlig interesse, eller en væsentlig individuel interesse i sagens udfald. Det kommer an på lovområdet.

Udover en væsentlig interesse, så kræves det, at den interesse, som klageren vil varetage, er relevant i forhold til den pågældende lovs formål. Altså, at der er den her værnet interesse. Den interesse, som klageren har i sagens udfald, det fremgår af det, der klages over.

Hvis der klages over noget, som klageren ikke har en væsentlig interesse i, så er vedkommende ikke klageberettiget. Og det samme gælder, hvis der klages over noget, som den konkrete lov ikke værner, så har man ikke den her værnet interesse.

Udfordringen med at vurdere klagerberettigelse kommer ofte frem i forbindelse med klager fra naboer til den ejendom, som en afgørelse vedrører. Jeg har taget tre afgørelser med vedrørende klagerberettigelse, og de er jo alle sammen truffet i medfør af Naturbeskyttelseslovens pakke op 86 støtte 1.

Og derfor har jeg lige indsat den her, så vi kan se lovens ord. Og det, som vi hovedsageligt beskæftiger os med, det er nr. 1 adressaten for afgørelsen, nr. 2 ejerne af den ejendom, som afgørelsen vedrører, og nr.

5 lokale foreninger, som har en væsentlig interesse i afgørelsen. Den første sag, som jeg vil nævne, der meddelte kommunen dispensation fra Fortidsmindebeskyttelseslinjen til etableringen af et nyt sommerhus.

Og afgørelsen blev påklaret af en nabo. Og i klagevejledningen fremgik afgørelsen bl.a. kan påklages af ejerne af den berørte ejendom. Og det var, som vi så lige før, jo ikke en del af pakke op 86. I den næste afgørelse, jeg har taget med, der meddelte kommunen dispensation fra Skovbyggelinjen til tre vindmøller med adgangsveje og tekniske anlæg.

De fremgik af klagevejledningen, hvem der var klagerberettiget efter Naturbeskyttelsesloven. Og klagevejledningen henviste desuden til Planklægnevnets hjemmeside. Afgørelsen blev påklaret af en omboende, og kommunen forholdt sig ikke til, at klager netop var en omboende.

Jeg har taget de her to afgørelser med for at vise, hvor vigtigt det er, at der netop bliver givet den rigtige klagevejledning. Herunder jo henvist til også den rigtige hjemmeside. Samt at førstinstansen meget gerne må forholde sig til, hvorvidt klager i sagen er klager.

Alt sammen noget, der vil kunne spare tid, både hos jer i førstinstansen, men især hos os i rekursinstansen. Den sidste afgørelse, jeg har taget med, der meddelte kommunen dispensation fra Skovbyggelinjen til opførelse af 10 dobbelthuse med tilhørende kraftbrugere.

Afgørelsen blev påklaret af en grundejerforening og kommunen fremsendte bemærkninger til klagen, men forholdt sig ikke til, at klager var en vonejerforening. Og klagevejledningen var heller ikke nedsendt til nævnet.

Her træffede nævnet afgørelser om, at klager ikke var klagerberettigede. Og det var klager ikke som grundejerforening, fordi at grundejerforening ikke var omfattet i den kreds af klagerberettigede, der opregnede bestemmelsen.

Det første, vi startede med at afklare her, det var, hvorvidt klager ønskede at klage som privatperson eller som grundejerforening. Klager oplyste selv, at han ønskede at klage som grundejerforening, og derfor skulle vi have foreningens vedtægter tilsendt.

Det er udgangspunktet med hensyn til grundejerforening, at de ikke har en værnet interesse inden for natur- og miljøbeskyttelse. Og det er så fremt, at en grundejerforening har den her almindelige standardvedtægt, så vil det jo medføre, at vi ikke anser en grundejerforening for klagerberettigede.

Der skal jo med andre ord være tale om særlige forhold for, at vi anser en grundejerforening for en lokal forening, der har en væsentlig naturbeskyttelsesmæssig interesse i afgørelsen. Og det gælder, selvom foreningen konkret i klagen henviser til naturbeskyttelsesindsyn.

Omvendt kan en vonejerforening anses for klagerberettigede, hvis den i vedtægterne eller på anden vis dokumenterer, at foreningen har en værnet interesse. Hvad angår klagevejledningen, så vil det være en stor hjælp, hvis klagevejledningen altid medsendes, og det er afklaret, hvem det er, der klager.

Og så frem til, at det er en lokal forening, så modtager vi meget gerne førsteinstansens indstilling til, hvorvidt foreningen er klagerberettiget. Det var det, jeg havde valgt at tage med videre i klagerberettigelse, og nu vil Claus sige noget om kompetencer.

Ja, det vil jeg, fordi det er også, som Jette var inde på, et område, hvor vi ser, at vi har en del sager, som vi er nødt til at afvise, fordi de ikke har hele den behandling, og de har ikke taget højde for de ting, som vi gerne vil se.

Det her med kompetencer, det handler om, hvornår nævnet, altså miljø- og fødevareklagenævnet, kan behandle klagesager. Og hvad skal der så til for, at klagernevner kan se nærmere på en sag? Og det er helt afgørende her, at nævnet er kompetent til at behandle sagen, ellers vil vi nu sørge for at afvise den.

Jeg vil komme nærmere ind på, hvad er egentlig miljø- og fødevareklagenævnets opgave. Det er vigtigt at se nærmere på, hvornår foreligger der egentlig en afgørelse, fordi det hænger meget sammen med miljø- og fødevareklagenævnets opgave.

Og til sidst har jeg taget to sager med fra praksis. Opgaven for miljø- og fødevareklagenævnet, ja, der har vi jo lov om miljø- og fødevareklagenævnet, der tager højde for det. Overordnet kan man sige, at betingelserne for, at miljø- og fødevareklagenævnet kan behandle en klage, det vi ikke siger, det vi kalder, at nævnet er kompetent, det er for det første, så skal der foreligge en afgørelse fra en første instans, og så skal det være en afgørelse, der kan påklages til nævnet ifølge lovgivningen.

Hvis man ser i lov om miljø- og fødevareklagenævnet i paragraf 1 stykke 1, så fremgår det, at nævnet er klagemødighed for administrative afgørelser i det omfang, det fastsættes i den øvrige lovgivning.

Det er mig, der har lavet de understregninger her, fordi at pointere det er det, der er vigtigt her. Med hensyn til betingelsen om, at klageadgang skal være fastsat i den øvrige

lovgivning, så har vi på Naturbeskyttelseslovens område paragraf 78 stykke 1, der siger, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, kan påklages til miljø- og fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling.

Der bliver så talt om afgørelse i lovene, som vi så for et øjeblik siden, så det er vigtigt at få afgrænset, hvad er egentlig en afgørelse. Folketingets ombudsmand har udtalt sig om det spørgsmål, og jeg har været inde og se på hans hjemmeside omkring det her, og der står, at en afgørelse i forvaltningslovens forstand er en retsagt eller en forvaltningsagt, det vil sige en udtalelse, der går ud på at fastsætte, hvad det er eller skal være ret i et forliggende tilfælde.

Det er vigtigt her at forholde sig til, hvornår man som myndighed har troet for en afgørelse, fordi det har betydning på mange områder, men lige i det her tilfælde, så er det simpelthen helt afgørende for, om man overhovedet er en sag, man kan klage over.

Og som sagt, en afgørelse er en udtalelse, der fastlægger, hvad der skal være ret eller er ret i den pågældende sag, man sidder med. Det er vigtigt her at holde sig for øje, at det har ikke nogen betydning med hensyn til forvaltningsagten, om den betegner sig selv som en afgørelse.

Det har heller ikke nogen betydning, hvilken form den er meddelt i. Den kan både være skriftlig, den kan være mundtlig, den kan som set være sendt på en sms eller en e-mail. Det er underordnet. Og det er også underordnet, om den er forsynet med en begrundelse, og også om der er vedlagt en klagevejledning.

Det har ingen betydning for, om man kan ansætte for at være en afgørelse. Jeg har som sagt taget to sager med, der er afgjort af Miljø- og Fødevareklagenævnet, for at vise vores praksis med hensyn til kompetencen.

Den første sag, hvor jeg angivet sagsnummeret, og I kan selv efterfølgende slå den op på Miljø- og Fødevareklæringens afgørelsesportal, hvor den ligger inde, det var en kommune, hvor man havde fremsendt et brev til klager.

Og i det brev, der var der en kvittering for, at man havde modtaget byggeansøgninger, der skulle bygges nogle rækkehuse. Det, som kommunen bad om i det her brev, det var, at ansøgningen skulle tilpasses, eller også skulle kommunen have flere oplysninger, før man kunne behandle byggesagen.

Kommunen gjorde opmærksom på, at det ansøgte projekt, det skulle placeres i pakket 3, beskyttet natur, hvorfor byggeansøgningen krævede dispensation fra naturbeskyttelsesloven. Der blev klaget over den her afgørelse, eller over det brev, der blev sendt ind, og klager var den opfattelse, at kommunen med sit brev havde truffet en indirekte afgørelse om, at man ikke ville behandle byggeansøgninger på grund af pakket 3 natur og ejendom.

Og det kiggede vi jo så nærmere på, hvordan vi skulle rubricere det her brev, og vi fandt frem til, at der ikke var tale om en afgørelse, fordi brevet udelukkende handlede om nogle mangler, der var ved byggeansøgning, og derfor afviste nævnet klagen.

Den næste sag, den vedrørede også byggeri, dengang i denne gang var det omkring et enfamiliehus, hvor en kommune havde truffet afgørelse om byggetilladelse, og det skete efter byggelovens §16. Der var en nabo til projektet, der klagede til Miljø- og Fødevareklagenævnet, og klagepunkten gik på, at byggetilladelsen var i strid med søbeskyttelseslinjen, som var på stedet.

Søbeskyttelseslinjen, det er efter naturbeskyttelseslovens paragraf 16. Med hensyn til klagepunkten her omkring søbeskyttelseslinjen, så blev det afvist af klagenævnet, fordi man fandt ikke at lave truffende afgørelse efter naturbeskyttelsesloven i forhold til søbeskyttelsen.

Men der var jo så en klagepunkt også i forhold til byggetilladelsen, og den blev videre sendt til byggetilladen fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, fordi det var den korrekte myndighed, men det var altså ikke Miljø- og Fødevareklagenævnet, der var kompetent til at behandle det, der er hjemme til fra Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Så som Jette var inde på, i de her to afgørelser, der ville det have været rigtig dejligt og rigtig godt, hvis vi i bemærkningerne fra førsteinstansen, hvis man gør opmærksom på, at man kan se problemer som de her, som nævner noget frem til, kan man gøre opmærksom på det, så vil det være rigtig fint.

Det vil også lette sagsbehandlingen inde hos os. Ja. Og ikke førsteinstansen. Men bemærkninger modtages meget gerne, og oplysninger, som kan hjælpe os på vej. Ja. Og vi har fået et spørgsmål hernede. Jeg skal lige se det på vores PC her.

Vi har fået et spørgsmål, der går på det, at det synes samfundsmæssigt lettere at tage en behandling, hvis vi har træffet en afgørelse i nævnet, end at hjemvise til fornyet behandling i førsteinstansen.

Hvordan ser I på det? Ja, som vores områdeschef, Sjæle Dyr, sagde inden vi, så afviser vi og sender tilbage, vi afviser og ophæver hjemviser generelt kun, når det er absolut nødvendigt. Det er undtagelsesvis.

Vi vil gerne sikre den her reelle to-instans behandling, som der skal være i det. Så rent undtagelsesvis, ja. Ja, men jeg tror ikke, at vi når at behandle flere spørgsmål her nu på grund af tiden. Så vi går videre til det næste oplæg, og det bliver af mig, og så bliver det af min kollega, og det kommer til at vedrøre det forvaltningsretlige skøn.

Tak. Jeg vil gerne se, at det bliver gjort. Ja, vi har en lille dagsorden her. Først vil jeg komme ind på, hvorfor vi mener, at, eller hvorfor skønnet er vigtigt. Det er det jo i sagerne. Jeg vil komme ind på naturbeskyttelsesloven, og også omkring afvejning af hensyn i forbindelse med skønnet, der skal foretages.

Vi skal også et spadestik ned omkring, hvad er et skøn? Se nærmere på, hvad ligger der i det? Og så kommer vi ind på, hvad man skal lægge vægt på i skønnet. Og der har vi valgt at tage udgangspunkt i to af vores beskyttelseslinjer inden for naturbeskyttelsesloven.

Sø-Å-beskyttelseslinjen og Fortidsmændet-beskyttelseslinjen. Og jeg vil sige noget omkring, hvad er det for nogle hensyn, der kan gøres gældende her. Så har vi taget noget praksis med fra nævnet, som Pernille vil gennemgå.

Og afslutningsvis vil vi komme ind på spørgsmål. Og det gør os også gældende her. I er meget velkomne til løbende at sende spørgsmål ind til os, men vi vil tage og gennemgå spørgsmål til sidst. Ja, som sagt, vi vil komme ind på det naturbeskyttelsesloven, der gør sig gældende her.

Og vi har valgt at tage udgangspunkt i en bestemt type sager. Det er vores beskyttelseslinjer. Og der har vi seks forskellige kategorier. Vi har klitfredningslinjen efter paragraf 8. Vi har strandbeskyttelseslinjen efter paragraf 15.

Og det er to beskyttelseslinjer, hvor det er Kystdirektoratet, tror jeg, som er statslig styrelse, der er første instans. Så har vi fire beskyttelseslinjer, hvor det er kommunerne, der er første instans.

Det er Sø-Å-beskyttelseslinjen efter paragraf 16. Skovbygge-linjen efter paragraf 17. Fortidsmændet-beskyttelseslinjen efter paragraf 18. Og Kirkebygge-linjen efter paragraf 19. Fælles for alle beskyttelseslinjerne, det er, at det er forbudsbestemmelser.

Det er derfor som udgangspunkt forbudt at foretage tilstandsændringer inden for beskyttelseslinjerne. Der er forskel imellem de forskellige beskyttelseslinjer om, hvad det er, der så ikke er tilladt, men udgangspunktet er altså, at tilstandsændringer er forbudt.

Det gør også gældende inden for alle beskyttelseslinjer, at der er mulighed for at medvæle dispensation. Og det er så her, skønnet er vigtigt. Hvornår kan man så meddele dispensation? Til en start, så er det vigtigt at holde sig naturbeskyttelseslovens formål for øje, når man skal ind i det her skøn.

Det fremgår i naturbeskyttelseslovens paragraf 1, stykke 1, at loven skal medvirke til at værne natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyr og planteliv.

Det er jo den overordnede hensyn, som er angivet her. Men man kan sige sådan groft, at det er på den ene side hensynet til natur og miljø i forhold til samfundsudviklingen. Det er den vurdering, man skal ind og foretage.

Og det er jo som sagt en meget overordnet hensyn. Men her har administrativ praksis og domstolspraksis været inde og udfylde det her, så der er angivet nogle savlige hensyn, som lovlige kan indgå i skønnet.

Hvad er så et skøn? Ja, et skøn er det, man foretager, når man skal ind og vurdere om noget er i uoverensstemmelse med loven, der hvor lovens bestemmelser og lovforarbejderne ikke slår til. Et eksempel kan være, at man skal vurdere, om en bygning er skæmmende i kystlandskabet.

Det er et skøn. Man skal vurdere, om en ansøgt tilstandsandling i øvrigt er et særligt tilfælde. Det beror også på et skøn. Og det er så her, hvor det godt kan gå hen og blive svært, fordi det er en konkret vurdering, og man skal ind og foretage den her vurdering på baggrund af sagens fakta i forhold til de hensyn, der er bag den pågældende beskyttelseslinje.

Så der er rum for en konkret og en selvstændig vurdering. Men det er vigtigt at holde sig for øje, at det her skøn er absolut ikke helt frit. Det begrænses, som vi har skrevet her på sliden, det begrænses af lovbestemmelser, lovforarbejder og praksis.

Og der vil jeg gerne tage fat i den sidste først, fordi man kan få god hjælp i det her praksis fra klageinstansen, altså fra Møhø og Fødeavgift klageindhånden, hvor i udstrækning har vi taget stilling til, hvad det er, vi mener, der er savlig hensyn inden for de forskellige beskyttelseslinjer.

Hensyn er jo ikke ens for dem alle sammen. Og der kan man gå ind på vores afgørelsesportal og se praksis. Det er sådan, at alle afgørelser, som vi træffer, de bliver lagt ind på afgørelsesportalen, og den ligger frit tilgængeligt på internettet.

Der er også nævnt her lovforarbejder, som også kan bruges. Der kan være lidt vejledning at hente her i forhold til, hvad der er savlig hensyn. Lovbestemmelserne. Ja, vi har taget dem med her, fordi de har en helt særlig grund til, fordi der fremgår det, hvor restriktiv adgang til at meddele dispensation er i forhold til de forskellige beskyttelseslinjer.

Der er nemlig forskel. Hvad angår klitfredningslinjen, strandbeskyttelseslinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen, så fremgår det henholdsvis paragraf 65 og paragraf 65b i naturbeskyttelsesloven, at det kræver et særligt tilfælde, før man kan give en dispensation.

Vi plejer at sige, at dispensationsadgangen er meget restriktiv. For de andre beskyttelseslinjer, sø- og åbeskyttelseslinjen, skovbyggelinjen og kirkebyggelinjen, så kan det gøres undtagelse, uden at det behøver at være et særligt tilfælde.

Så der er altså en videre adgang til at give dispensation, men det er absolut ikke uden begrænsninger, hvad også praksis fra os og fra domstolene viser. Hvad vil man så lægge vægt på i det skøn, der skal udøves? Ja, jeg vil først tage udgangspunkt i naturbeskyttelseslovens paragraf 16 om sø- og åbeskyttelseslinjen.

Det er sådan, at efter pakke 16 stykke 1 i naturbeskyttelsesloven, så er der generelt forbud mod tilstandsændringer inden for sø- og åbeskyttelseslinjen. Ifølge loven er det eksemplificeret med placering af bebyggelse, campingvogne og lignende, beplantning eller ændringer i terrænet, og det er inden for 150 meter fra sø og åer.

Det, der er hovedformålet med sø- og åbeskyttelseslinjen, det er at sikre dem som værdifulde landskabselementer og som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planteliv. Der er mulighed for at give dispensation til mad, der er inde på, og det er efter pakke 65 stykke 1, og det er så en af de bestemmelser, hvor der står, at kommunen kan give dispensation.

Det behøver ikke at være et særligt tilfælde, og det er altså konkret skøn i den her enkelte sag, om der er tilstrækkeligt tungt vejende grunde til at dispensere fra forbuddet. Efter nævnets praksis, så er det afgørende, om der kan gives dispensation, om formålet med det ansøgte er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse og indsynet til sikring af åen eller søen, som en værdifuld landskabselement, om det bør vige.

Og så er der også et hensyn at tage til at undgå uønsket. Præcedens. Så det er en konkret afvejning af formålet med det ansøgte over for den beskyttelsesinteresse, der er bag søåbeskyttelseslinjen og hensyn til sikring af åen eller søen som et landskabselement.

Og så er det så her, at afvejningen i savlige hensyn bliver særlig irrelevant. Man kan ikke læse direkte ud af loven, hvilke konkrete forhold, som kan få dispensation. Og så har du praksis, Pernille. Ja, og som udgangspunkt i det, Claus har fortalt om pakke 16.

Og søåbeskyttelseslinjen har jeg fundet en sag, hvor det vigtige lidt er den måde, vi har kigget på skønnet og kommunens afvejning for at nå frem til den afgørelse, de har truffet. Og i den her konkrete sag var der ansøgt om udarbejdelse af en rost og findvinding på et givet område inden for en åbeskyttelseslinje.

Kommunen havde truffet afgørelse om, at der kunne meddeles dispensation, og kommunen havde lagt vægt på, at selve åen, der ligesom var talt om, var et markant landskabselement, og derfor ikke havde særlig stor betydning for landskabet.

Og at hele området inden for åbeskyttelseslinjen i forvejen var præget af, at der tidligere havde været råstofindvinding. Afgørelsen blev påklaget til DN, og nævnet fik så afgørelsen til behandling. Og nævnet vurderede, at kommunen ikke havde foretaget en fornøden tilstrækkelig afvejning af de hensyn, som ligger bag åbeskyttelseslinjen, nemlig det ansøgte og formålet med det ansøgte over for de beskyttelseshensyn og den beskyttelsesinteresse, der er inden for åbeskyttelseslinjen.

Nævnet bemærkede direkte, at kommunen ikke havde været inde og kigge på, hvor meget skal der indvindes, hvad er formålet med det, hvilken samfundsmæssig betydning vil det få over for beskyttelsesinteressen.

Og nævnet lagde også vægt på, at kommunen heller ikke havde været inde og se på, hvor stor var det samlede ansøgteprojekt, for der var ansøgt ud over det her givende område, og hvor stor en anden del var området inden for åbeskyttelseslinjen, så i forhold til det øvrige ansøgteprojekt.

Nævnet fandt på den baggrund, at nævnet ikke kunne træffe afgørelse, fordi kommunen ikke havde foretaget en tilstrækkelig afvejning, og nævnet ophævede og hjemvist kommunens afgørelse, fordi der efter nævnets opfattelse var tale om væsentlig rettelig mangel.

Så i den her sag havde kommunen ikke foretaget en tilstrækkelig afvejning, og derfor ikke et tilstrækkeligt skøn til at nævne at få træffet en afgørelse. Så er jeg tilbage til Claus. Ja, og så går vi over på et andet område og ser på, hvad skal man lægge vægt på i skønnet, og det er så i forhold til fortidsmindebeskyttelseslinjen, det er Naturbeskyttelseslovens paragraf 18.

Og ifølge den bestemmelse, så må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsmindet, som er beskyttet efter bestemmelsen i museumsloven. Der er eksempler i bestemmelsen, hvor der står, at der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne eller lignende.

Det, der er formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen, det er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer. Det er både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, men det gælder også ind- og udsyn til fortidsminderne, de skal sikres med den her bestemmelse.

Samtidig er det også vigtigt, at man sikrer de såkaldte arkeologiske lag, der er i området omkring fortidsmændene, fordi der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn, der gemmer sig der. Som jeg var inde på før, så kan det dispenseres fra forbudet mod tilstandsændringer inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, men det er kun i særlige tilfælde, og derfor er det i praksis også meget restriktivt.

I den enkelte sag skal der foretages en konkret vurdering af, om formålet med det ansøgt er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse i forhold til fortidsmindebeskyttelseslinjen bør vige, og hensynet til sikring af de arkeologiske lag bør vige, og der skal være en konkret vurdering af, at det ansøgte påvirkning er det beskyttede fortidsmænde.

Her er det også vigtigt at holde sig for øje, om man skal undgå uønsket præcedens. Så også her er det en konkret afregning af formålet med beskyttelseslinjen over for det ansøgte, og med de her ekstra ting omkring, at man skal sikre de arkeologiske lag.

Så det er en konkret vurdering igen her. Og her har Pernille også en sag, hun kan gennemgå. Ja, og i den her sag går vi lidt i den modsatte retning i den anden, jeg talte om. Fordi her var der ansøgt om en fortsættelse af et tidligere ringvejsprojekt, hvor der lå en beskyttet gravhøj, som jo lavede en beskyttelseslinje.

Og inden for den her beskyttelseslinje skulle det her ringvejsprojekt så forløbe, at der skulle være nogle forskellige foranstaltninger. Der var også ansøgt om en cykelsti, og midlertidlige byggepladser og noget vej i forbindelse med byggeprocessen.

Og i den her sag havde kommunen også meddelt dispensation fra fortidsmindet, eller også her fra fortidsmindebeskyttelseslinjen. Og kommunen havde i afgørelsen lagt vægt på, at området i forvejen var forstyrret af andre elementer.

Der lå bebyggelse inden for den her fortsættelsesmænd beskyttelseslinje, og der lå noget af en vej, som var noget af det skulle fjernes i forbindelse med det nye projekt. Kommunen lagde vægt på, at det ansøgte ikke lå i en højere kode end det, der tidligere havde været.

Og så lagde kommunen vægt på, at noget af den her bebyggelse, som var der i forvejen, skulle rives ned i forbindelse med etableringen af ringvejen. Så der var ligesom en opvejning af, at noget af det skæmle, der var inden for linjen, det ville blive fjernet, og så udlignede det lidt hinanden.

Og kommunen havde også i afgørelsen lagt vægt på, at formålet med det ansøgte var at lede trafikken udenom en større by, og der var et større samfundsmæssigt aspekt i det, end bare et enkelt fortsættelsesminne.

Og kommunen fandt sig til sidst, at der kunne meddeles dispensation, fordi hele det samfundsmæssige aspekt og formålet med det ansøgte var tungere end det hensyn, der er til det enkelte fortidsminde som i forvejen var beskadet, fordi der var bebyggelse.

Og kommunen havde i forbindelse med sagen foretaget en screening, det fremgik også af afgørelsen og sagens dokumenter, af øvrige linjeføringer omkring fortsættelsesminnet, omkring hele ringvejensprojektet.

Så der var foretaget en dybtgående analyse af, hvor det mest hensigtsmæssigt, både i forhold til naturhensyn, men også i forhold til andre væsentlige hensyn, når man ser på et større samfundsmæssigt projekt.

Den her afgørelse blev også påklaret af Danmarks Naturfredningsforening. Og nævnet fandt overordnet, at kommunens afgørelse kunne stadfæstes. Nævnet fandt også, at der var tale om særlige tilfælde. Og nævnet lagde langt hen ad vejen vægt på de samme hensyn, som kommunen havde gjort.

Nævnet lagde vægt, nævnet bemærkede indledningsvist, at der var tale om en markant påvirkning af det her fortidsminde. Det er svært at undgå, når der er tale om så stort projekt. Men at ligesom kommunen også, at fortsættelsesminnet i forvejen var forstyrret.

Og der var andre anlæg inden for linjen omkring. Og der var noget, der skulle drikkes ned og noget, der skulle fjernes. Hvilket kommunen jo også lagde vægt på. Så nævnet fandt, at det kommunen havde lagt vægt på, var væsentligt.

Nævnet lagde afgørende vægt på, at der var tale om en fortsættelse af et tidligere projekt. Og særligt de her samfundsmæssige hensyn, at de vejede tungere end hensynet til det enkelte fortsættelsesminne.

Og så lagde nævnet de oplysninger, kommunen havde fremlagt i hele sagsbehandlingen til grund. Så man kan se i modsætning til den anden sag, hvor skønnet ligesom ikke var tilstrækkeligt, og der ikke var lagt vægt på nok, og der ikke var fortsat en konkret afvejning.

Så var der i den her sag fortsat en konkret afvejning og nævnet, fandt det, det kommunen havde nået frem til, var tilstrækkeligt, og det var nok. Så nævnet på stedfærds kommunens afgørelse. Så det er lidt to modpoler af, hvordan det her skøn, det kan fungere.

Hvordan vi arbejder med skønnet, og hvordan man i kommunen gør i nogle tilfælde, og hvordan man så gør i andre kommuner eller i andre tilfælde. Ja, det var sådan lidt en opsegning på, hvordan man bruger skønnet, og hvordan vi bruger skønnet herinde.

Og så vil vi kigge på nogle spørgsmål. Ja, fordi de har sendt spørgsmål ind til os, og det skal I have mange tak for. Så har vi fået et spørgsmål her, hvor det lyder, er en reduceret åbnesskyttelseslinje mere restriktiv end en fuld åbnesskyttelseslinje, og er der forskellig praksis i forhold til en berigtet linje og en reduceret linje? I hvert fald i forhold til en berigtet linje, hvor beskyttelseslinjen er fastlagt i et forløb, som overvejende følger den eksisterende lovlige bebyggelse, så vurderes den enkelte sag efter almindelig dispensationspraksis, det vil sige, som om beskyttelseslinjen ikke var reduceret, altså at det er almindelig dispensationspraksis.

Med hensyn til reduceret åbnesskyttelseslinje, jeg ved i hvert fald over på reduceret strandbeskyttelseslinje, der er praksis altså mere restriktiv. Jeg ved ikke lige, om det gør sig gældende her, men det kunne jeg forestille mig.

Jeg kan ikke huske nogle konkrete afgørelser omkring det her. Men som regel, hvis man har en reduceret beskyttelseslinje, så er praksis som regel mere restriktiv. Og det hænger jo lidt sammen med, at når man har reduceret en linje, så har man jo været inde konkret og sat stilling til fra lovgivere side, til hvor der skal være beskyttet og hvor der ikke skal være beskyttet, så udgangspunktet må være et eller andet sted.

At det nok er mere restriktivt. Så er der et spørgsmål her, hvor der står, i forhold til søger åbnesskyttelseslinjen, kan man også give afslag, hvis projektet kan placeres et andet sted, men hvor meget arbejde skal der ligge ind i at finde ud af, om projektet faktisk kan ligge et andet sted? Det er jo en konkret vurdering.

Altså, der er afgørelser, hvor der bliver lagt vægt på, om der er alternative placeringsmuligheder. Men det er jo meget konkret i den enkelte sag, fordi at der kan gøres forskellige forhold gældende, og hvor det ligger henne.

Det er meget konkret, og der tænker man skal henvise til praksis og se, om der findes noget, der er bare en ny sammenligning på den sag, man sidder med. Ja, vi har også fået spørgsmål, der går på, om det har stor betydning for miljø- og fødevareklageendevnet, om førsteinstanser har været på besigtigelse i den konkrete sag.

Og det er jo en konkret vurdering i den enkelte sag. Vi kan sige, vi er omkring de her besigtigelser, så synes vi som generelt, at det oplyser sagerne bedre, når førstinstanserne har været på besigtigelse.

Og omkring de her ting, som førstinstanserne har observeret og lagt til grund i sine afgørelser, som noget, der har vægt. Det vil sige, det er ikke noget, vi dykker så meget ned i det skøn, vi er omkring det her, fordi der har vi jo en lokal førstinstans, der har været ude og foretage den her besigtigelse.

Så det kan altså godt have stor betydning, men det er igen en konkret vurdering. Så står der, kræver det dispensation fra paragraf 18, altså fortidsmindebeskyttelseslinjen, til nedrivning af bebyggelse inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen? Og kan nedrivning betragtes som tilsatsændring? Det tænker jeg også, det beror på en konkret vurdering.

Det kommer lidt an på, hvad det er, spørger jeg. Der tror jeg, man skal kigge på praksis. Det har jeg ikke lige et fornuftigt svar på. Det ser ikke ud til, at der er kommet andre spørgsmål lige inden for rammen af det, vi har sagt.

Nej. Og så vil jeg gerne sige tak for, at I fulgte med i vores oplæg her. Ja. Og vi vil nu give stafetten videre til vores gode kolleger, og det er Rasmus Christensen og Christina Sørensen, der vil have et oplæg om paragraf 3.

[Oplæg om paragraf 3 ved Stedfortrædende Formand Rasmus Klim Christensen og sagsbehandler Christina Baadsgaard Sørensen](#)

Tak. Yes. Og så er vi klar til det sidste oplæg her, hvor mig og Rasmus vil snakke omkring paragraf 3 og de dispensationsmuligheder, der er i forhold til det. Og vi vil sige lidt overordnet først omkring, hvad kan man sige, lovgivningsmæssigt omkring paragraf 3.

Bare ligesom overordnet for at så sætte rammen i forhold til at gå videre ned til de her dispensationsgrunde, som der så kan være. Og der vil vi prøve at gå ind på nogle konkrete parametre i forhold til, hvad kan pege i den ene eller anden retning i forhold til den her afvejning af, om der kan meddeles en dispensation eller ej.

Men jeg hedder som sagt Christina og arbejder med paragraf 3 beskyttende natur her i sekretariatet og også med sager efter vandløbsloven. Og jeg hedder Rasmus Klim Christensen og er stedfortrædende formand.

Jeg er vores landbrugsnørd og sidder meget på fødevare delen af Miljø- og Fødevareklagenævnet. Men man kan ikke vide ret meget om landbrug og uden også at vide noget om paragraf 3. Så jeg hjælper også til med vores paragraf 3 sager.

Yes. Og overordnet set, så vil vi selvfølgelig lige sige lidt omkring paragraf 3, fordi der kan også være nogle gode eftertanker i forhold til at tage noget videre, når vi så kigger på de her dispensationsgrunde.

Og overordnet set, så omfatter beskyttelsen i paragraf 3 en række naturtyper, hvor der så er en forudsbestemmelse mod, at man må lave tilsendelsændringer. Og den her forbudsbestemmelse skal så også ses ud efter, at der er den her generelle interesse i at opretholde og ikke forringe de naturtyper, som vi har i Danmark.

Man har så også indført den her undtagelsesmulighed, og ligesom vores tidligere kollegaer har snakket om, så er det også her en skønsmæssig afvejning, fordi her er der også tale om, at der skal særlige tilfælde til, før der kan meddeles en dispensation.

Og man kan sige, sammenholdt med, at der er tale om 1. en forbudsbestemmelse, og så 2. der vil skulle særlige omstændigheder til, i forhold til at kunne give en dispensation, så kan man overordnet sige, at lovgivningsmæssigt er der anlagt en restriktiv mulighed for det, og det er så også nævnets praksis af overensstemmelse, dermed også restriktivt overordnet set.

Og så er der jo så den her skønsmæssige afvejning, som også blev talt om tidligere, og så kan man jo så sige, hvad kan så være et særligt tilfælde? Og det er, som også er blevet sagt tidligere, en samlet vurdering ud fra de konkrete omstændigheder, der er tale om i sagen, men vi finder jo så som sagt, at der kan udledes nogle generelle ting i forhold til en afvejning.

Man kan som sagt ikke putte ting i kasser i forhold til, hvad der kan vedføre dispensation eller ej, men vi kan godt sige noget generelt set i forhold til, hvad for nogle hensyn, der kan pege den ene eller den anden retning i forhold til de her dispensationsgrunde.

Ja, og der vil du starte med at snakke omkring en af de første. Ja tak, jeg har fået lov til at tage de to første faktisk, så vi skal kigge på naturforbedrende hensyn og samfundsmæssige interesser til at starte på.

Og hvis man gerne vil vide lidt om, hvad der ligger i det her med særlige omstændigheder, hvad der kan være, hvad der ikke kan være, så kan det være kvint at kigge i vejledningen, så det har jeg gjort.

Og der står der, at en særlig omstændighed, der eventuelt kan brunde dispensation for hver tre, kan være, at et ansøgt indgreb har en naturforbedrende funktion. Og hvis man kigger i Miljø- og Fødevareklædningens praksis, så har jeg fundet et par afgørelser frem her, og man kan finde det inde på vores hjemmeside, hvor man simpelthen bare kan søge på sagsnummerne, og så kan man læse sagerne.

Så det her, det er selvskyld, om man så må sige. Jeg kommer ikke til at gennemgå alle de her sagsnummer. Men hvis man kigger ned i vores praksis, så har især udvidelse af søger en naturforbedrende funktion, eller kan have.

Vi har også en enkelt, meget konkret begrundet afgørelse fra Natur og Miljø, kan jeg nævne, omkring anvendelse af Roundup til bekæmpelse af rynket rose. Og jeg har lavet

mig fortælle, at vi har nogle formandsafgørelser liggende fra Miljø- og Fødevareklædningene også.

Men altså helt overordnet må vi nok sige, at anvendelsen af Roundup i naturen næppe er naturforbedrende, som på et mere generelt plan. Men der er altså et eller andet omkring bekæmpelse af rynket rose, man har været inde på.

Uden for søger må vi bare sige, at ud fra nævnspraksis er det svært at forbedre naturen, og overordnet set er ideen med at lave indgreb i naturen for at forbedre den jo måske også lidt vanskeligt. Samfundsmæssige interesser.

Der skal man også lige holde sig for øje, at §3 som sådan jo er udtryk for en samfundsmæssig interesse i at beskytte naturen. Men der kan så også være samfundsmæssige interesser, der peger den anden vej.

Vores praksis peger på, at projektets karakter er afgørende for vurderingen. Man kan kigge på, er det et almindeligt forekommende anlæg, man er ved at bygge, eller har det lidt mere ekstraordinære karakterer.

Man kigger også på, er der alt andet som placeringsmuligheder, som man ikke nødvendigvis behøver at lægge det i. §3 beskyttet natur. Eller er det simpelthen nødvendigt lige præcis på det her sted i den her natur at lægge det her anlæg.

Eksempler på, hvor der er særligt samfundsmæssige interesser, er jo de her mere logistikprægede med vejanlæg, letbaner, lufthavn osv. Vi har også en sag liggende omkring en havn på Rømø, der taget sagsnummer på igen, som man kan læse med jer selv.

Men overordnet set kan man jo sige omkring placering af havne, at der er nogle vindinger på, hvor de kan ligge i landet. Det er smart, hvis de ligger kystnært eksempelvis, og det er heller ikke alle steder på kysterne, de lige kan ligge.

Og det kan have en samfundsmæssig interesse at bygge en havn, og det kan være nødvendigt at lægge den lige præcis på et bestemt sted. Illustrative eksempler, det er to sager, som jeg faktisk kommer til at lægge til jer.

Jeg kommer nærmere ind på 18.051.88 og 23.064.11, der kommer til at være mere om det om lidt. Og så er der selvstudie på de tre næste her. Man skal være opmærksom på, at private økonomiske interesser herunder er erhvervsmæssige interesser, ikke nødvendigvis er samfundsmæssige interesser.

Og overordnet set skal man holde sig for øje, at det er en forbudsbestemmelse, vi har i paragraf 3, og at praksis er restriktiv. Man kan også læse den her afgørelse, hvis man gerne vil vide mere. Og så har jeg sat ind, at jeg skal huske at give dims til Christina.

Fordi så kommer vi faktisk lidt naturligt videre til privatrettelige interesser. Og det er sådan, at i forarbejderne til Naturbeskyttelsesloven, der har man faktisk taget stilling til, hvorvidt privatrettelige interesser kan være noget, man kan lægge vægt på i forhold til, om der kan gives en dispensation.

Og det fremgår her af, at det ikke er nok, at der er påvist en væsentlig jordbrugs- eller anden økonomisk interesse, for at et indgreb kan finde sted. Det vil sige, som udgangspunkt, så er det faktisk et usagligt hensyn, hvis der er tale om private interesser.

Og det er det, der ligesom er det bærende for, at man ønsker at give den her dispensation. Og det skal jo selvfølgelig ses i sammenhæng med lovens overordnede formål og de her beskyttelsesmæssige interesser, hvilket ellers kan blive undermineret.

Og ligesom at formålet med at lave loven er netop, at man ikke får til at indgreb. Og så det kan I så selv ikke medføre en dispensation. Det vi ofte ser i forhold til de her privatrettelige interesser, og hvor de spiller ind, det er ofte sådan, at der er tale om privatbyggeri, eller dyrkning og drift af landbrugsjord.

Hvor det ligesom er det, der er det bærende element i forhold til, at man ønsker en dispensation. Og jeg har taget nogle eksempler med, som jeg lige vil gennemgå. Den første sag her var, hvor en kommune havde lavet et afslag på dispensation til opførelse af et sommerhus og en overdækket terrasse, som skulle ligge i beskyttet mose.

Og kommunen fandt i det her tilfælde, at der var ikke særlige omstændigheder, der kunne føre til en dispensation. Ifølge klager var der så ikke tale om et område af særlig interesse, og han mente ikke, at der ville være en væsentlig ændring af tilstanden.

Miljø- og Fødevareklagenævnet, ud fra de her retlige interesser også, eller privatrettelige interesser, fandt at der var ikke tale om et særligt tilfælde. Der var tale om et væsentligt indgreb, og der var ikke tale om oplysning om, at det ansøgte havde andre end rent privatretlige formålet.

Og det kan man nok også formodningsvis sige, at sådan et sommerhusbyggeri vil have. Så her var der tale om en ansøgning om dispensation, der udelukkende var berget af privatrettelige interesser, hvilket ikke er et hensyn, man kan varetage i henhold til beskyttelsen.

Og det næste var en kommune, som også her havde meddel afslag på en lovliggørende dispensation til dyrkning i beskyttet natur. Det var sådan, at klager i den her sag havde foretaget opdyrkning af beskyttet natur, hvilket kommunen så efterfølgende havde opdaget, og derved skulle tage stilling til, om der kunne gives en lovliggørende dispensation til den her dyrkning.

Og kommunen fandt i det her tilfælde, at der ikke var særlige omstændigheder, og der ikke forelå nogen samfundsmæssige interesser heller i de her ændringer, og det udelukkende var personlige og økonomiske interesser rent privatretligt, der var tale om.

Og nævnet fandt ikke grundlag for at tilsætte kommunens vurdering i det her tilfælde og stadigfæstede dermed afgørelsen. Nævnet fandt, at der var ikke særlige tilfælde, og igen her, at der var ikke tale om andre end rent privat- og jordbrugsmæssigt formål.

Så hvis en ansøgning om dispensation udelukkende er båret på baggrund af privatretlige interesser, så vil det altså som udgangspunkt skulle medføre et afslag i henhold til også, hvad kan man sige, forarbejderne til loven.

Og så går vi videre til en af de andre hensyn, som nævnet også anvender meget generelt i sin praksis, netop hensynet til præsedens. Og man kan sige, at præsedens overordnet set, jamen så handler det om praksis, så man laver en praksisdannende anvendelse af bestemmelsen, altså af dispensationsbestemmelsen i det her tilfælde.

Og det man skal vurdere, og det som er nævnet, er at vurdere i de sager også, som handler omkring dispensation, og det er, hvis der er meddeles en dispensation til det her, hvilken betydning har det så for fremtidige sager? Og tilsvarende sager samtidig.

Og nævnet anvender oftest i sin afgørelse det her med, om der er tale om en u hensigtsmæssig eller en uønsket præsedens i forhold til dispensation til det ansøgte. Og det vi ofte ser nogle gange, der bliver gjort gældende, det er, at man kigger kun meget lokalt på det område, der er tale om.

Det kan være, hvis vi tager eksemplet fra tidligere omkring f.eks. sommerhusbebygget, jamen så er der kun tale om to ubebyggede grunde ud over min, der ligger måske i paragraf 3 beskyttet natur, så lige lokalt for det her, der kun tale om to andre ejendomme ud over min egen.

Men det, der er vigtigt i forhold til præsedens, det er, at det ikke kun lokalt, det er også generelt set. Så det er altså både en vurdering af, hvordan konkret det kan danne en præsedens for det her område, men også generelt set.

Og det skal man selvfølgelig også tage i forhold til, at nævnets praksis gælder også for hele Danmark, så derfor kigger vi jo også på, hvilken præsedens det har overordnet set, også for ikke at underminere, hvad kan man sige, selve beskyttelsen.

Så det er ligesom rækkevidden også, man skal tage ned i forhold til det her præsidens. Og det leder mig også hen til netop lighedsgroundsætning, som sådan er det her forvaltningsretlige princip, netop hvis man så at sige giver lov til noget, jamen så er der også andre, der skal.

Og det betyder, at der kan være en påvirkning af den fremtidige administration. Og sammenholdt med, at der er indlagt den her sådan lidt restriktiv anvendelse, så er præsedens noget, som også er vigtigt.

Og miljø- og Fødevareklagenævnets praksis er i hvert fald, at den generelle beskyttelsesinteresse vejer tågt, og at man generelt set kigger på, hvordan en eventuel dispensation også kan få betydning i andre sager.

Og så er det ved at tage os. Yes, det var det praksis, jeg spøjlede før, jeg ville gennemgå. Vi skal snakke om en regnvandsbassin op i Randers, som vi har haft på nævn for nogle år siden, hvor Randers Kommune har givet dispensation til at placere et regnvandsbassin i et paragraf 3 beskyttet natur.

Og nævnet var enig i en vurdering af, at projektet ikke har en sådan væsentlig samfundsmæssig interesse, at det kan begrunde dispensationen. Regnvandsbassiner er efter nævnens overvejelse almindelige, forekommende anlæg, der placeres i stort omfang til håndtering af regnvand over hele landet.

Der er mulighed for at placere netop dette projekt andet sted og opnå samme formål, de her alternative placeringer, som vi var inde på. Og den alternative placering er betydeligt mindre indgribende i beskyttet natur.

Det er jo ikke sådan, at den vil være uden for beskyttet natur, men dog mindre indgribende. Og af den grund, så gav jeg nævnet afslag på den her dispensation. Hvis vi kigger på alternativer, og vi kan igen kigge i vejledning, hvis man skal vide mere om par-tre.

Efter praksis kan der eksempelvis ved vejanlæg lægges vægt på, om der er tale om et nødvendigt formål, der bør gå forud for den generelle samfundsmæssige interesse i at oprette alle naturtyperne, og om der er givet fald for at lægge acceptable, mindre indgribende alternativ til det ansøgte.

Altså kan man slippe af sted, om man vil lægge det helt uden for paragraf 3 beskyttet natur? Vil det være at foretrække, kan man lægge det i noget paragraf 3 beskyttet natur, der måske har en ringere naturstatus, eller hvor det er et mindre paragraf 3 område, som bliver berørt, så er det at foretrække, at det skal være blevet undersøgt, inden man begynder at give en dispensation.

18/05188 er den sag, vi lige har kigget på, hvor man jo så ikke havde fået kigget tilstrækkeligt på de her alternativer. Vi kan også kigge på 2306-11, som tilfældigvis er den sag, jeg har taget med senere.

Så er der spørgsmål omkring, at kan det være en særlig omstændighed, at kommunen har udlagt erstatningsnatur, i stedet for ødelagt natur? Og svaret er egentlig sådan lidt over det. Nej, det kan det ikke.

Erstatningsnatur er en nødløsning, det er ikke en særlig omstændighed. Det kræver, at der er andre forhold, der taler for en dispensation, så kan det efter omstændigheden indgå i vurderingen af, om der skal gives en dispensation.

Når man kigger på, om erstatningsnatur er et plus i forhold til at give en dispensation, så bør man kigge på, om den er udlagt på ejer i nærheden af de naturområder, der påvirker sig af projektet. Det bør være udgangspunktet, at man gør det.

Dels i hensyn til at holde naturen i nærheden, når den har været, og dels for, at der kan være nogle grunde til, at den natur er opstået der, hvor den er opstået, som gør, at det er smart at lægge den i nærheden.

Erstatningsnatur bør som hovedregel placeres uden for arealer med beskyttede naturtyper, hvilket jo giver udmærket mening. Det giver ikke mening at ødelægge naturtyper for at oprette nye. Og så er der en praksis, når man kigger ned i en nævnspraksis, for at erstatningsnatur bør udlægges i størrelseorden 1-2, ud fra en tanke om, at det jo er etableret natur, man går ind og ødelægges, og så går der lidt tid, før det erstatningsnatur, man udlægges, bliver lige så godt, som det, man har ødelagt, og det kompenserer man for at udlægges lidt mere.

Yes. Og så skal vi snakke om 23/04611, som jeg har nævnt et par gange efterhånden. Det her var også en nævnssag, og det er sjovt, at den her nævnssag er det egentlig er den samme, som den første, jeg har fortalt om, men med en alternativ placering.

Randers Kommune vendte tilbage med et andet sted at lægge det her, hvor det var knap så indgribende, og hvor kommunen havde gjort sig meget umage med at sikre sig, at der ikke var meningsfulde alternativ til placering.

Og her er det et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnet, der finder, at der kan være tale om sådan et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation til det ansøgte projekt. Det konkrete projekt er efter nævnsopfattelse af væsentlig samfundsmæssig interesse for området omkring bydelen Borup, og alle mine kolleger kigger mærkeligt på mig, når jeg siger, at det er hvertfald den, der kommer fra Randers, der hedder Borup.

Det kan en gammel fynbo ikke udtale. Det staves Borup. Projektet ligger bynært med bebyggelse og større infrastruktur i form af en jernbane på flere sider af projektområdet, så det kan ikke flyttes så godt.

Og Randers Kommune har i efternævnsopfattelse i tilstrækkelig omfang godt gjort, at der ikke er realistiske alternativ til placering. Og så fandt nævnet, at der kunne være tale om særligt tilfælde under de omstændigheder.

Og endvidere har nævnet i vurderingen inddraget, at der udlægges erstatningsnatur i forholdet 1-2. Det ligger ikke lige klods op og ned af, hvor det gamle natur lå, men det er bare indgået i vurderingen af, at der er tale om et særligt tilfælde.

Spørgsmål, og jeg kan se, at der er kommet en del ind af dem. Jeg kan se, at et af spørgsmålene går på, hvordan man håndterer en sag, hvis man er i tvivl om et indgreb overhovedet medfører en tilstandsændring.

Altså noget, hvor det så kræver en dispensation. Og om vi kender til sager, hvor man for en sikkerheds skyld træffer en dispensationsafgørelse. Og man kan sige, at hvis der ikke er tale om en tilstandsændring, så kræver det jo så heller ikke en dispensation.

Så jeg har ikke et tilfælde, hvor vi har set, at man for en sikkerheds skyld har truffet en dispensationsafgørelse. Også fordi, hvis sagen kom ind til os, ville vi jo først og fremmest skulle se på, er der overhovedet tale om en tilstandsændring.

Så det vil jo mere være det, sagen egentlig går på, som en fornødenhed, før man går skridtet nedad. Så det er vigtigt, at få det afklaret først. Vi har også fået et spørgsmål, og det var et af de første, der kom ind.

Men vi vurderede, at det lå bedst her. Om der er eksempler på dispensationer i forhold til VE-anlæg, grøn omstilling, forsyningssikkerhed i den forbindelse. Og hvad er nævnspraksis, hvis nogen på det område.

Og der er ikke rigtig nævnspraksis på det her område endnu. Men der er nogle forarbejder omkring specielle samfundsmæssige herunder nationale interesser i alternative energiformer. Det er jo noget, der er oppe i tiden i øjeblikket.

Og noget, som vi glæder os til at se, hvad nævnet kommer frem til. Vi kan ikke tillade os at spå om, hvordan nævnet har tænkt sig at håndtere det her. Så er der et spørgsmål mere i forhold til, om man kan lovliggøre et anlæg med baggrund i, at det har eksisteret uændret i 25-30 år.

Om man så vil kunne kalde det lovligt bestående. Og det er altså stadigvæk, hvis det er noget, der er en tilstandsændring i forhold til paragraf tre beskyttet natur. Så er det stadigvæk noget, der vil kunne kræve en dispensation.

I det vil man så måske kunne inddrage, om der er nogle indrettelseshensyn. Og konkret, hvordan det så bliver vægtet, kommer an på de konkrete omstændigheder i sagen. Men indrettelsesindsyn er noget, der kan indgå i forbindelse med det samlede skyld.

Men det er altså en ting, der skal kræve en dispensation. Og derved noget, der kræver en lovliggørende dispensation. Hvor man skal tage stilling til det. Man kan ikke vinde hævde på en overtrædelse af en forbudsbestemmelse.

Nej. Nej. Vi har også fået et spørgsmål, om man betragter VE-anlæg som samfundsmæssigt nødvendigt i forhold til dispensation for paragraf 3. Og det er jo lidt svært at svare på, i forhold til, at der ikke er overligget nævnspraksis på det.

Hvis man kigger i forarbejderne, så kan det godt være specielt i samfundsmæssige interesser herunder, især nationale interesser. Og så står der for eksempel i alternativ energiform, såsom vindmøller. Det er altså ikke ufra medført en beskyldning af den vægt, der tillægges de naturmæssige hensyn, som bestemmelserne tilsætter at varetage.

Men det er altså ikke ud fra nævnspraksis. Det er ud fra lovforarbejderne, hvornår man kommer frem til tøj og ekspor. Og så har vi en mere i forhold til samfundsmæssig interesse. Vores spørgsmål går på, om samfundsmæssige interesser vægter højere end naturbeskyttelige.

For eksempel, hvis man snakker lufthavne. Og der kan man sige, og der bliver også spurgt til, om det er en konkret vurdering i den enkelte sag. Og det vil være en konkret vurdering i den enkelte sag. Det kommer også meget an på, hvad er den samfundsmæssige interesse? Hvad er det for en natur, vi snakker om? Og hvor stor er der indgrebet? Så det kommer helt an på, så at sige, de konkrete omstændigheder i sagen, for hvad det egentlig er, der er forholdet med den her indsøgning.

Og så har vi fået et spørgsmål på, om vi kan udspecificere, om det forhold, at der er tale om en mindre midlertidig påvirkning, der inden for kort tid vil reetablere sig, kan være en særlig begrundelse, der kan berette i dispensation.

Og med lidt et ekko af både Christina og Claus og Pernille, jamen det er en konkret vurdering. Udgangspunktet er altså, at en midlertidig tilstandsændring også er en tilstandsændring, fordi man jo går ud og piller i naturen derude.

Og så står der i forhold til præsedens, der er blevet spurgt til, om nævnet altid har ret til at blive klogere. Det har vi. Det har vi ret til, og derved også kan ændre praksis, hvis det er det, der er tilfældet.

Så ja, vi kan godt tåle at blive klogere. Ja. Vi får en del spørgsmål vedrørende Naturbeskyttelseslovens paragraf 4 og nævner stillingetagen hertil. Og der må jeg også bare skuffe med, at vi på nuværende tidspunkt ikke har truffet en afgørelse omkring det, men at det er noget, der vil tage stilling til, når vi har den rette sag.

Og så er der blevet spurgt i forhold til erstatningsnatur, om vi kan sige noget mere konkret om, hvad det vil sige, at erstatningsnatur skal udlægges på arealer i nærheden af de naturområder, der påvirkes.

Og det er jo igen lidt en konkret vurdering også i forhold til, hvad der er muligt, som det eksempel, du også havde med, hvor der er muligt at udlægge erstatningsnatur. Men det er jo ud fra en tankegang, at det er her, man ødelægger naturen, og her er det også der, hvor man vil skulle genskabe det.

Så udgangspunktet er, at det skal ligge i forhold til nærheden, men ud fra selvfølgelig også, hvad der er opnåeligt. Det ser ud som om, der er et spørgsmål mere på vej. Ja. Så jeg tænker, vi venter lige i spænding, og så...

Spørgsmålet går på, om erstatningsnatur kan begrunde dispensation, hvis den natur, der nedlægges, er i dårligere kvalitet, end den natur, der bliver etableret ved erstatningsnaturen. Og nej, det kan det ikke som udgangspunkt, men det kan jo være et særligt tilfælde.

Der kan stilles... Det kan stilles som... Nå, ud. Jeg er lige fuldstændig forvirret her. Vi tager den lige forfra. Om erstatningsnatur kan begrunde dispensation, hvis den natur, der nedlægges, er i dårligere kvalitet, end den natur, der bliver etableret ved erstatningsnaturen.

Igen, erstatningsnaturen kan ikke i sig selv begrunde dispensation. Den kan indgå i vurderingen af, om der skal gives dispensation. Yes. Og så har vi fået et spørgsmål mere her, i forhold til, om kommunens egen tidligere praksis har betydning for nævnets vurdering.

Og det er klart, vi kigger også på kommunens praksis og tænker, det er i forhold til, hvad kan man sige, præsedens og lighedsgrundsætning. Og vi prøver selvfølgelig også at se på, hvad har kommunen selv af praksis, og om de har overholdt i lighedsgrundsætningen.

Men derved er det jo også vigtigt at sige, at nævnet er ikke nødvendigvis, vi må godt have vores egen praksis, så at sige, og skal ikke nødvendigvis følge, hvis vi synes, en kommune har haft en forkert praksis i forhold til det.

Så det er noget, vi efterser, hvad kommunens tidligere praksis er, men det er ikke noget, vi selv skal stå på mål for. Vi må godt have vores egen holdning til, hvordan vi synes, sagen skal vurderes. Og så er der spørgsmål til, hvordan kommunerne kan vide, hvornår nævnets praksis er ændret, om det bliver meldt ud.

Det gør det for så vi ikke, men vi lægger jo alle vores afgørelser ud på vores afgørelsesportal. Og om der er mulighed for at abonnere nu, det er et lidt nyere tiltag, hvor man kan abonnere på afgørelserne, så man hele tiden er ops på, hvad er der kommet af nyt fra nævnet.

Ja, og hvis der bliver lavet en i sådan en praksis, større praksisændringer, så vil det også være noget, vi kan putte ud på vores afgørelsesportal, eller ud på vores hjemmeside, og ligesom gøre opmærksom på det.

Ja. Det er nok ikke noget, vi er skrappest til. Nej. Der er faktisk flere spørgsmål. Det er der. Vi har masser af tid inden for den time til halvanden. Ja. Det beror på en konkret vurdering. Og det er jo så også en vurdering, man skal foretage.

Vil der kunne være tale om tilstandsændringer? Et, ja, så kræver det en dispensation. Så det er ligesom en, der også kører i to led, hvis man kan sige det sådan. Så får vi et spørgsmål, så vil vi uddybe, hvilket særligt tilfælde formål, der kan være til stede for at give en dispensation til et rent privat anlæg.

Og det er et af dem her, som jeg synes er lidt svært at svare på i forhold til at foregribe nævnets afgørelser. Men altså udgangspunktet er jo, at rent privat interesser ikke er særligt tilfælde. Men man kan jo godt lave en konkret vurdering eller afhøjning af andre konkrete hensyn, så der kan gives en dispensation.

Ja. Der kan jo godt være sager, hvor der både er nogle privatretlige interesser, men hvor der også er andre hensyn, som vi har snakket om, og hvor det så indgår i en fællesvurdering. Det, der er i forhold til privatretlige interesser, det er bare, at hvis det udelukkende er borgere af privatretlige interesser, så vil udgangspunktet være, at der ikke kan medføres dispensation.

Men det kan jo godt indgå i en sammenhæng af nogle af de andre hensyn, vi også har snakket om. Det var da herligt med, at den spørgelyst. Det ser ud som om, der er et spørgsmål mere på vej. Det ved jeg jo er en erstatningsnatur, så det er nok mig, der skal tage den.

Om vi vil præcisere en til to tommelfingerreglen i forhold til en konkret vurdering, som kan føre til mere erstatningsnatur? Ja, altså med fare for at gentage mig selv i forhold til det her med konkrete vurderinger, det er jo en konkret vurdering.

Man har altid mulighed for at udlægge mere erstatningsnatur end en til to. Det er jo ikke lovfæstet, men kigger man ned i nævnspraksis, så har nævnet lagt væk på, om der er udlagt en til to. Jeg håber, det var svaret på spørgsmålet.

Det ser ikke ud til, at der er flere spørgsmål end for rammerne af, hvad det her oplægte lige om handler. Så ved jeg ikke, om vi bare skal runde af? Det kan vi gøre. Så vil vi sige tak for den her gang, tak for opmærksomheden og slut herfra.